ISSN 1830-9925

European Union Agency for Fundamental Rights
Agentur der Europäischen Union für Grundrechte
Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder

Aktiviteter i 2007

European Union Agency for Fundamental Rights
Agentur der Europäischen Union für Grundrechte
Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder

Aktiviteter i 2007

Europe* Direct *er en service, der har til formål at hjælpe med at besvare Deres spørgsmål om Den Europæiske Union

Frikaldsnummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Nogle mobiloperatører tillader ikke opkald til 00 800-numre eller tager betaling for sådanne opkald.

Yderligere oplysninger om EU fås på internet via Europaserveren (http://europa.eu)
Bibliografiske data findes bagest i denne publikation

Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 2009

ISBN 978-92-9192-221-5

© Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, 2009
Gengivelse er tilladt med kildeangivelse. Må ikke benyttes til kommercielle formål.

Printed in Belgium

Trykt på ikke-klorbleget papir

Forord

Copyright: FRA/Wolfgang Vogelhuber

Anastasia Crickley,
Formand for FRA's bestyrelse

Constantinos Manoloupolos
Fungerende direktør for FRA

Igen i 2007 understregede begivenhederne, at Europas samfund og politiske ledere skal styrke indsatsen for at bekæmpe ulighed, racistisk motiveret kriminalitet og social udelukkelse af ugunstigt stillede medlemmer af samfundet. 2007 har været et meget travlt år for Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), som efterfulgte Det Europæiske Observationscenter for Racisme og Fremmedhad (EUMC) i samme år. Agenturets arbejdsområder fokuserede på indsamling og analyse af sekundære data, forskning, kommunikations- og samarbejdsaktiviteter med det sigte at støtte udviklingen af effektive politikker og praksis.

Den 15. februar 2007 vedtog Rådet forordning (EF) nr. 168/07 om oprettelse af Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder. Agenturet så dagens lys den 1. marts 2007. Denne udvikling afspejler politikernes øgede bevidsthed om, at god indsamling af pålidelige data, udvikling af robuste sammenlignende analyser og gennemførelse af transnational forskning om grundlæggende rettigheder, er en vigtig forudsætning for udviklingen af evidensbaserede politikker og foranstaltninger. Udvidelsen af agenturets forskningsarbejde, så det omfatter andet og mere end racismeområdet og intolerance i forbindelse hermed, vil give EU nye, konsoliderede oplysninger om andre kritiske områder inden for de grundlæggende rettigheder.

Omdannelsen af EUMC til Agenturet for Grundlæggende Rettigheder er også en lejlighed til at reflektere og gøre status over de hidtidige aktiviteter, hvis resultater igen i 2007 dannede baggrund for fastlæggelsen af politikker mod racisme. Agenturet har bidraget til at øge kendskabet til diskrimination og fremmedhad i EU's medlemsstater. Agenturets rapporter har gjort det muligt i et vist omfang at sammenligne situationen i forskellige EU-lande og har afdækket mangeårige tendenser i de enkelte lande. Konklusionerne og udtalelserne fra disse rapporter er indgået i EU's politiske beslutningsproces og har dannet grundlag for Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens arbejde. Civilsamfundet har kunnet udnytte rapporternes konklusioner til at belyse eksisterende uligheder og tilskynde de relevante interessenter til at reagere på dem.

Men agenturets arbejde fokuserer ligeledes på de positive eksempler og anviser praktiske løsninger på mange af de problemer, der ofte betragtes som uløselige. På den måde har agenturet søgt at vise EU's politikere, at ikke-diskriminationspolitikker og -foranstaltninger ikke kun er ønskelige og et krav i EU's direktiver, men at de kan fungere og bibringe samfundet som helhed mange fordele.

Europas væsentligste udfordring for fremtiden bliver at skabe et rummeligt samfund for alle på grundlag af respekt for mangfoldighed, lighed og grundlæggende rettigheder for alle. Det er vores faste overbevisning, at agenturet under sit nye mandat vil videreføre EUMC's arbejde og intensivere sin støtte til et Europa, som vi alle kan deltage i på lige fod og være stolte af.

Vi vil benytte lejligheden til at rette en tak til bestyrelsen og agenturets medarbejdere for deres støtte, for deres stærke engagement og for det vigtige arbejde, de har udført.

Anastasia Crickley,
Formand for bestyrelsen

Constantinos Manoloupolos,
Fungerende direktør for FRA

Indholdsfortegnelse

Hvad er FRA, og hvordan fungerer det? 7
- Agenturets tilblivelse 7
- Agenturets rolle 9

Forskning og indsamling af sekundære data 11
- Indsamling af data på nationalt niveau 13
- Inddragelse af kandidatlande: Raxen_CT-projektet 14
- Gennemførelse af forskning og forbedring af datasammenlignelighed 15
- Datasammenlignelighed 17
- Udarbejdelse af offentlige dokumentationsressourcer 18

Støtte til effektive politikker mod racisme og fremme af grundlæggende rettigheder 19
- Samarbejde med EU-institutioner, medlemsstater og andre interessenter 20
  - Samarbejde med Europa-Parlamentet (EP) 20
  - Samarbejde med Europa-Kommissionen 21
  - Samarbejde med Rådet og medlemsstaterne 21
  - Samarbejde med mellemstatslige organisationer 22
  - Samarbejde med Europarådet 22
  - Samarbejde med Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) 23
  - Samarbejde med De Forenede Nationer (FN) 24
- Udformning af politikker i relation til specifikke spørgsmål 24
  - Muslimske samfundsgrupper 24
  - Romasamfund 24
  - Andet arbejde 25

Samarbejde og oplysningsaktiviteter 26
  - Samarbejde med civilsamfundet 26
  - Den europæiske rundbordskonference 27
  - FRA's deltagelse i arrangementer i civilsamfundet 27
  - Samarbejde med Fællesskabets agenturer og andre 27
- Bevidstgørelse 27
- Information og kommunikation til offentligheden 28
  - Lancering af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder 28
  - »Equal Voices« og »FRA Bulletin« 29
  - Samarbejde med medierne 29
  - FRA's websted (http://fra.europa.eu) 30

BILAG 31
Ledelsesstruktur og personale 31
Bestyrelsen 31
Forretningsudvalget 32
Direktøren 33
FRA's personale 33
Finanser og regnskaber 36
Indtægter 36
Udgifter 36
Publikationer 2007 38
Arrangementer og møder arrangeret af eller sammen med FRA i 2007 41
Arrangementer og møder i 2007 med deltagelse af FRA 43
De mest downloadede FRA-publikationer i 2007 44

Hvad er FRA, og hvordan fungerer det?

Agenturets tilblivelse

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) ([1]) er et af EU's agenturer, der er oprettet til støtte for EU-institutionernes og EU-medlemsstaternes gennemførelse af fællesskabsretten. Disse agenturer er en reaktion på ønsket om geografisk spredning og på behovet for at håndtere nye opgaver af juridisk, teknisk og/eller videnskabelig karakter.

Respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder er fælles værdier for alle EU-landene. EU-traktatens artikel 6, stk. 2, lyder: »Unionen respekterer de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og således som de følger af medlemslandenes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabsretten«.

Grundlæggende rettigheder er derfor hele fundamentet for EU. Beskyttelse og fremme heraf er en central målsætning for integrationen i Europa. Der findes flere forskellige værktøjer til forankring af disse rettigheder. Et af de bedst kendte af alle er Charteret for Grundlæggende Rettigheder, som blev proklameret af Den Europæiske Unions ledere i december 2000, og som igen bekræfter de rettigheder, der udspringer navnlig af forfatningsmæssige traditioner og medlemsstaternes og Rådets internationale forpligtelser, Europarådets menneskerettighedskonvention samt EF-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis. Ifølge charteret har de europæiske folk besluttet at dele en fredelig fremtid, der bygger på fælles værdier i en europæisk union, der »bygger på de udelelige og universelle værdier: menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet baseret på demokrati- og retsstatsprincippet«.

I december 2003 besluttede Det Europæiske Råd at udvide ansvarsområdet for Det Europæiske Observationscenter for Racisme og Fremmedhad med det formål at omdanne det til et agentur for grundlæggende rettigheder. Denne beslutning satte punktum for en lang debat, hvor der blev udtrykt generel støtte til oprettelsen af et sådant agentur. I juni 1999 havde Det Europæiske Råd i Køln foreslået, at man undersøgte behovet for et agentur for menneskerettigheder og demokrati, en idé, der fik tilslutning fra Europa-Parlamentet. Efter en omfattende offentlig høring ([2]) udstedte Europa-Kommissionen i juli 2005 et forslag vedrørende Agentu-

([1]) FRA blev oprettet ved Rådets forordning (EF) nr. 168/2007 af 15.2.2007 (EUT L 53 af 22.2.2007, s. 1), i det følgende benævnt »forordningen«.

([2]) Europa-Kommissionen iværksatte en offentlig høring gennem en meddelelse, der blev fremlagt 25.10.2004. Kommissionen gennemførte 25.1.2005 en yderligere offentlig høring, der blev indledt af Franco Frattini, næstformand for Europa-Kommissionen, Luc Frieden, Luxembourgs justitsminister, samt Jean-Louis Bourlanges, formand for Europa-Parlamentets Udvalg om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender.

ret for Grundlæggende Rettigheder. Og endelig vedtog Rådet den 15. februar 2007 forordning (EF) nr. 168/2007 om oprettelse af et Europæisk Agentur for Grundlæggende Rettigheder i Wien, Østrig. Indvielsen af agenturet fandt sted den 1. marts 2007 i Wien med deltagelse af formanden og næstformanden for Europa-Kommissionen, den østrigske kansler og udenrigsminister, den tyske justitsminister samt Europarådets generalsekretær.

Formanden José Manuel Barroso udtalte: »Europa-Kommissionen er fuldt forpligtet til at fremme respekten for grundlæggende rettigheder i EU. Oprettelsen af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder er et skridt frem mod at levere den ekspertise til Den Europæiske Union, som den har brug for til bekæmpelsen af diskrimination. Når først agenturet er fuldt operationelt, mener jeg, at det vil komme til at udgøre en værdifuld kilde for Kommissionen og andre EU-institutioner. Jeg ser agenturet som et supplement snarere end som en konkurrent i forhold til det arbejde, der udføres andre steder«.

Også næstformand Frattini hilste oprettelsen af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder hjerteligt velkommen. »Vi må fremme grundlæggende rettigheder, såfremt vi ønsker at nå frem til et Europa, som vi alle kan være stolte af. Et Europa, der er rigt i mangfoldighed, hvor mennesker er integreret og lever side om side, og hvor særbehandling på grund af køn, race og af andre årsager modvirkes. Europas borgere støtter dette: En undersøgelse for nylig viste, at 73 % af dem ønsker flere beslutninger på EU-niveau til fremme og beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Agenturet for Grundlæggende Rettigheder vil være en af de nøgleressourcer, hvorigennem dette kan ske«.

Agenturet for Grundlæggende Rettigheder erstatter og bygger videre på det arbejde, der er udført af Det Europæiske Overvågningscenter for Racisme og Fremmedhad. Agenturet for Grundlæggende Rettigheder går skridtet videre og vil fokusere på tre områder: informations- og dataindsamling; vejledning af Den Europæiske Union og dens medlemsstater samt fremme af dialog med civilsamfundet for at skabe øget opmærksomhed om grundlæggende rettigheder.

Agenturet forberedte sig i 2007 på denne udvidede rolle, og i begyndelsen af 2008 vedtog Rådet en flerårig ramme, der definerer de præcise områder for agenturets aktiviteter for 2007-2012, og bestyrelsen udnævnte agenturets direktør. I 2007, hvor den flerårige ramme endnu ikke var på plads, fokuserede agenturet på bekæmpelsen af racisme, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed, gjorde sig klar til sin udvidede rolle og iværksatte forskning inden for diskrimination på grund af seksuel orientering og børns rettigheder, som reaktion på specifikke henvendelser fra Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen. Disse diskuteres yderligere i afsnittet om forskningsarbejde.

Agenturets rolle

Agenturets målsætning er at levere assistance og ekspertise om grundlæggende rettigheder til de relevante institutioner og myndigheder i Fællesskabet og medlemsstaterne i forbindelse med deres gennemførelse af fællesskabsretten og støtte dem i gennemførelsen af foranstaltninger og i formuleringen af en passende indsats. Agenturet udvikler sine aktiviteter med henblik på følgende hovedopgaver:

- at indsamle, analysere og formidle objektive og pålidelige data
- at udvikle metoder og standarder til forbedring af sammenligneligheden og pålideligheden af data
- at udføre og fremme forskning og undersøgelser inden for grundlæggende rettigheder
- at fremsætte og offentliggøre konklusioner og udtalelser om specifikke emner på eget initiativ eller efter anmodning fra Europa-Parlamentet, Rådet eller Kommissionen
- at fremme dialogen med civilsamfundet.

Agenturets handlingsplan vil blive fastlagt i en flerårig ramme, der dækker fem år, og som Rådet vedtog den 28. februar 2008 efter høring af Europa-Parlamentet. I overensstemmelse med grundforordningen skal bekæmpelse af racisme, fremmedhad og antisemitisme hermed være en af agenturets hovedprioriteter som væsentlige elementer for beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder.

FRA arbejder tæt sammen med andre institutioner og organer på både nationalt og europæisk plan og vil udvide samarbejdet med Europarådet. Derudover vil FRA aktivt inddrage civilsamfundet ved at oprette en platform for grundlæggende rettigheder.

Agenturet består af fire instanser:

- en direktør, der er ansvarlig for den daglige ledelse af agenturet og for udarbejdelse og gennemførelse af det årlige arbejdsprogram
- en bestyrelse med ansvar for, at agenturet fungerer effektivt, og for at udarbejde budgetudkast og arbejdsprogrammer og derefter føre tilsyn med gennemførelsen
- et forretningsudvalg, der bistår bestyrelsen
- et videnskabeligt udvalg med ansvar for at sikre den videnskabelige kvalitet af agenturets arbejde.

Agenturet dækker EU og de 27 medlemsstater. Endvidere kan kandidatlande deltage i agenturet som observatører efter en beslutning truffet af det relevante associeringsråd, der fastsætter karakteren, omfanget og udformningen af landenes deltagelse i agenturets arbejde. Rådet kan med enstemmighed, efter forslag fra Kommissionen, beslutte at invitere et land, med hvilket Det Europæiske Fællesskab har indgået en stabiliserings- og associeringsaftale, til at deltage i agenturet som observatør.

Forskning og indsamling af sekundære data

Fokus for Agenturets arbejde var tidligere — som for EUMC — racisme og fremmedhad. Da EUMC i 2007 blev omdannet til FRA, blev agenturets fokus gradvist udvidet, så det omfattede andre områder i forbindelse med grundlæggende rettigheder som reaktion på opfordringer fra Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen.

En af agenturets hovedopgaver er at indsamle data og information på nationalt plan med henblik på at udvikle sammenlignende analyser, der vil skabe større forståelse for bekæmpelse af racisme, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed. Det har det primært forsøgt ved at forbedre kvaliteten af de data og oplysninger, der er tilgængelige på EU-plan for at støtte informerede, evidensbaserede og således mere effektive politiske beslutninger. Disse data og oplysninger danner grundlag for meget af agenturets sammenlignende forskning og analyse. Dets data og oplysninger bidrager til den samling af data, der findes tilgængelig på internationalt plan og til organisationer i og uden for Den Europæiske Union.

Agenturet har udviklet en fond af viden, der er baseret på data og oplysninger, som ikke tidligere har været tilgængelige på europæisk plan. Som fremhævet i de øvrige kapitler i denne rapport har dataene og oplysningerne samt de metoder, FRA har benyttet til at indsamle dem, påvirket andre internationale organisationers udvikling af dataindsamling og har bidraget til at fastlægge standarder for dataindsamling på nationalt og internationalt niveau. FRA har fortsat sit arbejde med at forbedre retningslinjerne for dataindsamling og skabe opmærksomhed hos politikerne om dets fordele. Som nedennævnte oplysninger viser, var FRA igennem hele 2007 aktivt omkring indsamling af data om etnisk diskrimination på beskæftigelses-, uddannelses- og boligområdet, samtidig med at agenturet overvågede udviklingen på retsområdet og gav et overblik over racistisk motiveret kriminalitet og vold. Sundhedsområdet blev inddraget i dataindsamlingen som et nyt tematisk område i 2007. Samlet set har resultaterne af denne dataindsamling givet Den Europæiske Union et værdifuldt sammenlignende overblik over, og analyse af, situationen.

Forordningen for agenturet nævner specifikt, at de sekundære data skal være »objektive, pålidelige og sammenlignelige«. Begrebet »objektiv« indikerer, at oplysningerne skal indsamles med så stor videnskabelig stringens som muligt og i overensstemmelse med god skik for samfundsvidenskabelige metoder. Begrebet »pålidelig« kan fortolkes på mere end én måde. En af disse henviser f.eks. til en mere »dagligdags« brug, og en anden har en mere specifik mening inden for den samfundsvidenskabelige metodologi. Den mere rationelle brug af begrebet ser data som »pålidelige«, hvis de er præcise og ikke giver et misvisende billede af det, der forsøges beskrevet. I litteraturen om samfundsvidenskabelig metodologi går »pålidelighed« på begrebet »replikabilitet«, nemlig den antagelse, at hvis en undersøgelse gentages under samme forhold på et tilsvarende udvalg af respondenter, vil den give samme resultat. Agenturet bestræber sig med rette på at indsamle data, der er

pålidelige i forhold til begge definitioner. For at sikre, at de indsamlede sekundære data er en præcis afspejling af det, der tilsigtes beskrevet, opstiller agenturet præcise og fælles retningslinjer for sine leverandører, der skal vejlede dem i at indsamle de former for data, der kræves, og i at tilvejebringe de nødvendige kontekstuelle oplysninger, der vil sætte agenturet i stand til at vurdere deres validitet, pålidelighed og tilstrækkelighed. Retningslinjerne drøftes indgående med leverandørerne på møder, som også omfatter uddannelsesforløb. Desuden undersøges og verificeres nøjagtigheden og kvaliteten af sekundære data nøje af interne eksperter, og hvis der ikke findes intern ekspertise, indkaldes der derudover eksterne eksperter med specialiseret viden.

Begrebet »sammenlignelighed« rejser flere problemer end de to øvrige begreber. Implikationen er, at de enheder, som der skal foretages sammenligninger mellem, er EU-medlemsstaterne. Agenturet har produceret en lang række data om medlemsstater, der er sammenlignelige i den forstand, at de beskriver, analyserer og kommenterer forskelle og ligheder i forekomsten af hændelser, politikker osv. mellem de enkelte medlemsstater. Disse oplysninger lader sig imidlertid vanskeligt sammenligne direkte, idet der indsamles data på grundlag af forskellige metoder og forskellige juridiske definitioner. Agenturets rapporter har ydet et væsentligt bidrag til at skabe større opmærksomhed om behovet for konvergens i medlemsstaternes administrative procedurer, i dataindsamlingsmetoder og i de definitioner, der anvendes i de forskellige medlemsstater, således at officielle data i sig selv kan blive mere sammenlignelige. Disse budskaber er blevet meldt ud hvert år på workshopper og konferencer over hele EU, på regelmæssige møder med medlemsstaternes regeringsrepræsentanter samt ved præsentationer for parlamenterne.

Agenturet har mere direkte i 2007, som led i denne proces, fortsat sit tætte samarbejde med organer såsom Eurostat og Kommissionens arbejdsgruppe om indsamling af data til måling af omfanget og virkningerne af diskrimination. Et resultat af sidstnævnte har været offentliggørelsen i 2007 af Europa-Kommissionens »European Handbook on Equality Data«, som i stort omfang har trukket på FRA's dataindsamlingserfaringer med det formål at skabe større opmærksomhed hos politikerne om behovet for bedre data.

For at kompensere for manglen på sammenlignelige statistiske data på nationalt plan begyndte agenturet gradvist at udforme og i stigende grad gennemføre mere ambitiøse forskningsprojekter med indbygget sammenlignelighed — i det omfang agenturets menneskelige og finansielle ressourcer tillod det. Forskning kan supplere officielle statistikker og løse mange af de problemer, der er blevet beskrevet ovenfor. Forskningsprojekter kan udformes, så de kommer til at omfatte følsomme kategorier, såsom »race« eller etnisk eller national oprindelse, som ofte er så vanskelige at finde og udnytte i eksisterende statistikker. Forskning kan afdække betydningen af variabler, der ikke kan vises i officielle statistikker, og kan producere forskellige typer dokumentation om, hvordan forskellige former for kriminalitet giver sig udtryk, og hvor de forekommer.

Agenturets forskningsprojekter gør brug af en fælles videnskabelig metodologi, der anvendes af alle medlemsstater, med det sigte at producere primære data,

der er direkte sammenlignelige. Eksempler på sådan forskning omfatter undersøgelsen af flertalsbefolkningens holdning til minoriteter, undersøgelsen af minoriteters erfaringer med racisme og diskrimination og den igangværende store undersøgelse om indvandreres og minoriteters oplevelser af diskrimination og viktimisering.

Indsamling af data på nationalt niveau

Agenturet har siden 2000 kontraheret med forskellige typer af organisationer i medlemsstaterne om at indsamle relevante data og oplysninger, der skal bruges som baggrundsmateriale for dets sammenlignende analyser. Disse organisationer oprettede Raxen, agenturets data- og informationskilde på nationalt plan i spørgsmål vedrørende racisme og fremmedhad. Raxen er sammensat af forskellige organisationer, f.eks. organer for racelighed, menneskerettighedsinstitutioner, forskningscentre ved universiteterne og antiracistiske ngo'er. Raxen er en unik og nyskabende indsats for systematisk indsamling af pålidelige sekundære data og oplysninger fra både statslige og ikke-statslige kilder på grundlag af fælles retningslinjer. Gennem internationale udbud udvælges de nationale knudepunkter, som indgår aftale med agenturet om levering af data og information i en række forskellige rapporteringsformater og med forskellige tidsintervaller. De arbejder tæt sammen med andre nationale nøgleaktører for at sikre, at dataindsamlingen er omfattende. Agenturet koordinerer og overvåger nøje arbejdet og aktiviteterne i Raxen gennem møder, uddannelse og hyppig e-post- og telefonkommunikation.

Raxennetværkets dataindsamling dækker primært etnisk diskrimination på beskæftigelses-, uddannelses- og boligområdet. I 2007 kom etnisk diskrimination på sundhedsområdet til. Rapporterne på nationalt niveau dækker også udviklingen inden for antidiskriminationslovgivningen samt officielle og uofficielle data om racistisk motiveret vold og kriminalitet med særlig fokus på forekomster af antisemitisme og islamofobi. Ligeledes sættes der fokus på offentlige myndigheders og civilsamfundets »gode praksis« for — samt positive initiativer til — bekæmpelse af racisme.

I 2007 bidrog Raxen løbende med baggrundsmateriale til agenturet gennem en række forskellige indberetningsværktøjer:

- Raxens dataindsamlingsrapporter, som blev brugt som det vigtigste baggrundsmateriale for udarbejdelsen af agenturets »Rapport om racisme og fremmedhad i EU's medlemsstater« (Report on Racism and Xenophobia in the Member States of the EU) samt årsberetningen for 2008; derudover bruges materialet i InfoBase

- Raxennetværkets bulletiner, som i 2007 blev offentliggjort hver anden måned med rapporter om politiske udviklinger, vigtige undersøgelser og forskning, statistiske data og andre oplysninger, indgik i FRA's bulletin og blev ligeledes brugt til opdatering af de oplysninger, der findes i InfoBase

- I slutningen af 2007 blev der udarbejdet to supplerende rapporter om situationen omkring fremmedhad og had mod sigøjnere i Italien og Rumænien som baggrundsmateriale for yderligere forskning og analyse.

Baseret på de sekundære data, der systematisk er blevet indsamlet og analyseret siden 2000, og for at vurdere udviklingen over tid med hensyn til racistiske og fremmedfjendske fænomener samt EU- og nationale politikker til bekæmpelse heraf, udarbejdede og offentliggjorde agenturet i 2007 en oversigtsrapport, »Trends and Developments 1997-2005: Combating Ethnic and Racial Discrimination and Promoting Equality in the European Union« (Tendenser og udviklinger: bekæmpelse af etnisk og racebaseret diskrimination og fremme af lighed i Den Europæiske Union). Denne publikation giver et unikt og præcist indblik i tendenserne over en række år med hensyn til bekæmpelsen af racisme i EU.

I 2007 blev der i forlængelse af agenturets ansvar for at dække andre grundlæggende rettigheder, og med det formål at forbedre FRA's kapacitet for retlige analyser og indsamling af retslige data — herunder statistikker og domstolssager — nedsat en gruppe af retseksperter, kaldet FRALEX (Fundamental Rights Agency Legal Experts), sammen med grupper i hver medlemsstat, der med kort varsel kan udarbejde juridiske rapporter af høj kvalitet, der skal indgå som baggrundsmateriale for agenturets sammenlignende analyse. Eksperterne blev identificeret, og der blev skrevet kontrakt med dem på grundlag af en udbudsprocedure for højt kvalificerede juridiske eksperter inden for grundlæggende rettigheder for alle EU's medlemsstater, som skal levere juridiske undersøgelser, rapporter og relevante retlige data, f.eks. statistikker og retspraksis, til agenturet.

I slutningen af 2007 startede de juridiske eksperter forberedelsen af deres arbejde med retsinstrumenter i de enkelte lande og på EU-plan og disses effektivitet i forhold til homofobi og diskrimination på grundlag af seksuel orientering. Den juridiske analyse vil indgå i et af agenturets igangværende projekter, en sammenlignende undersøgelse af situationen vedrørende homofobi og diskrimination på grundlag af seksuel orientering i EU.

Inddragelse af kandidatlande: Raxen_CT-projektet

Agenturet gennemførte i løbet af 2006 Raxen_BR-projektet, der blev finansieret af GD for Udvidelse, med det formål at udvikle dataindsamlingen og rapporteringskapaciteten i civilsamfundets organisationer i kandidatlandene Bulgarien og Rumænien. Derved var agenturet i stand til direkte og fuldt ud at integrere de nye EU-medlemsstater i dets dataindsamlingsaktiviteter ved at kontrahere med organisationer som nationale knudepunkter for disse to lande.

FRA engagerede sig i 2007 i et lignende projekt, igen finansieret af GD for Udvidelse. Raxen_CT-projektet havde et dobbelt formål: på den ene side at forbedre ekspertisen og erfaringen hos organisationer i lokale civilsamfund i Kroatien og Tyrkiet med hensyn til dataindsamling og rapportering af forhold vedrørende racisme, fremmedhad og dermed intolerance i forbindelse hermed og på den anden

side at udvikle sådanne organisationers kapacitet gennem opmærksomhedsskabende, uddannelsesmæssige og kapacitetsopbyggende tiltag, der skal give dem en bedre forståelse af EU's politikker for race- og etnisk diskrimination. Der blev inden for disse rammer tilrettelagt to grupper af arrangementer i Kroatien og Tyrkiet i løbet af 2007. Den første var to seminarer med fokus på Rådets direktiv 2000/43/EF (»racelighedsdirektivet«), som blev afholdt i juni. Formålet var at gøre civilsamfundet og de statslige myndigheder i begge lande mere bekendte med direktivets bestemmelser samt at give dem muligheden for at drage nytte af erfaringerne fra andre lande, der har været involveret i transponeringen og gennemførelsen af denne del af fællesskabsretten. Den anden gruppe seminarer fokuserede på dataindsamling omkring racisme og fremmedhad. Disse seminarer havde til formål at støtte lokale aktørers kapacitet (f.eks. ministerier, forskningscentre, ngo'er) til at indsamle data og overvåge diskrimination og dens sociale, politiske og institutionelle virkninger. De arrangementer, der blev gennemført i tæt samarbejde med delegationerne fra Europa-Kommissionen, viste sig at være meget vellykkede og havde deltagelse af et stort antal embedsmænd og andre interessenter, især aktører fra civilsamfundet. Sagsforløbet og adskillige andre nøgledokumenter blev ligeledes offentliggjort på både engelsk og de nationale sprog.

Det fremtidige samarbejde med kandidatlande om agenturets arbejde og de respektive former, hvorunder dette kan finde sted, vil blive fastlagt ved en beslutning truffet af det relevante associeringsråd. En sådan beslutning er i øjeblikket under forberedelse.

Gennemførelse af forskning og forbedring af datasammenlignelighed

Indsamlingen af sekundære data sætter til stadighed fokus på manglen på sammenlignelige data. Med det formål at forbedre sammenlignelighed og udvikle nye datakilder iværksatte agenturet i 2007 en række forskningsprojekter, der vil levere originale og sammenlignelige primære data om racisme og diskrimination.

I 2007 blev pilotprojektet om udvalgte indvandrergruppers og etniske minoritetsgruppers oplevelser med kriminel viktimisering, der blev gennemført i seks medlemsstater, afsluttet med succes. Med udgangspunkt i konklusionerne fra dette pilotprojekt iværksatte agenturet i slutningen af 2007 en undersøgelse i fuld skala om diskrimination og viktimisering i EU, hvor indvandreres og andre minoriteters erfaringer og holdninger blev gransket. Dette projekt har til formål at registrere de »sårbare« samfundsgruppers erfaringer med kriminel viktimisering, herunder forekomster, der er »racistisk«, etnisk eller religiøst motiveret. Objektivitet, pålidelighed og sammenlignelighed er de tre nøgleelementer, der følger den metodologi, der er udviklet af FN's internationale offerundersøgelse (International Crime Victims Survey (ICVS)) i 1989. Et af hovedmålene med undersøgelsen er at forsøge at sikre — hvor det er muligt — at dens resultater kan sammenlignes med resultaterne af eksisterende undersøgelser, gennemført på majoritets- (ikke-minoritets-) befolkningsgrupper. Selv om resultaterne af undersøgelserne vil give mulighed for sammenligninger af konklusionerne mellem forskellige minoritets-

grupper i forskellige medlemsstater, er det også nyttigt at have en sammenligning med majoritetsbefolkningen, således at minoriteternes svar ikke kommer til at stå isoleret. Derved vil det blive muligt at se, hvor der er slående ligheder eller forskelle i medlemsstaterne mellem majoritets- og minoritetsbefolkningernes svar, og således at sætte fokus på, hvor politikerne skal sætte ind i visse medlemsstater. Undersøgelsen vil blive afsluttet ved udgangen af 2008 og vil dække en række forhold, herunder oplysning om rettigheder (især racelighedsdirektivet), diskriminationserfaringer, problemer med kriminalitet i almindelighed og voldskriminalitet og chikane i særdeleshed, erfaring med kriminalitet og oplysninger om episoder samt erfaringer på retshåndhævelsesområdet.

I juni 2007 anmodede Europa-Parlamentet agenturet ([3]) om at udarbejde en sammenlignende beretning om situationen vedrørende homofobi og diskrimination på grundlag af seksuel orientering i EU. Formålet med denne rapport er at bistå Europa-Parlamentet ved diskussionen af behovet for et direktiv, der omfatter alle de diskriminationsgrunde, der er anført i EF-traktatens artikel 13 for alle de sektorer, der henvises til i racelighedsdirektiv 2000/43/EF, nemlig uddannelse, social sikkerhed, sundhed, samt adgang til varer og tjenesteydelser. Derudover vil denne rapport også komme til at yde et væsentligt bidrag til den konsekvensanalyse, som Europa-Kommissionen gennemfører med det formål at udforske muligheden for at fremlægge et direktivudkast, som vil omfatte disse yderligere områder. Projektet indebærer indsamling af nationale officielle og uofficielle data i alle EU's medlemsstater og en sammenlignende analyse på europæisk plan, der dækker tidligere år op til nu, i det omfang det er nødvendigt for at skabe en god forståelse af de problemstillinger, der er involveret. Projektet undersøger ligeledes komparativt de eksisterende relevante retsakter, retslige data og domstolsafgørelser både på nationalt og på EU-plan, som automatisk vil blive offentliggjort. Den endelige rapport vil samle eksisterende data og information i et politikorienteret dokument, der vil fokusere på positive foranstaltninger og initiativer fra både offentlige myndigheder og civilsamfundet.

Agenturet iværksatte også på anmodning fra Europa-Kommissionen en undersøgelse af indikatorer for måling af gennemførelsen af, respekten for og fremme af, børns rettigheder i Den Europæiske Union. Dette projekt tager sigte på at udvikle et sæt af indikatorer til løbende måling af, hvordan børns rettigheder gennemføres, beskyttes, respekteres og fremmes i EU's medlemsstater. Udviklingen af disse indikatorer vil blive baseret på en gennemgang af tilgængelige kilder, en struktureret høring af eksperter og nøgleaktører samt en vurdering af de tilgængelige data på nationalt, EU- og internationalt plan med henblik på sammenlignelighed, informationshuller og andre problemfelter.

Som led i agenturets ansvarsområde med hensyn til racisme og fremmedhad iværksatte agenturet i 2007 tre projekter, der ligeledes forventes afsluttet i 2008. Det første projekt, »**Racism and social marginalisation: potential pathways**

([3]) I henhold til forordningens artikel 4, stk. 4, litra c) og d), og artikel 5, stk. 3, kan Europa-Parlamentet, Rådet eller Europa-Kommissionen anmode agenturet om, inden for agenturets finansielle og menneskelige ressourcer, at gennemføre videnskabelig forskning og undersøgelser samt offentliggøre konklusioner og udtalelser om tematiske områder, der ikke er dækket af den flerårige ramme.

to violent radicalisation«, undersøger potentielle livsbaner til voldelig radikalisering gennem undersøgelser med fokus på unge muslimers holdning i udvalgte medlemsstater. Projektet undersøger forholdet mellem racistisk motiveret diskrimination og misbrug, social marginalisering, og udvikling af holdninger til voldelig radikalisering hos dette udsnit af befolkningen. Det gennemføres i tæt samarbejde med Europa-Kommissionen med henblik på komplementering af dennes egen kvalitative, interviewbaserede undersøgelse af voldelig radikalisering. Projektet tager sig for at undersøge nogle af de huller, der findes i vores viden om de dermed forbundne emner, såsom unges erfaringer med racisme og diskriminering, marginalisering, social udstødelse og fremmedgørelse; holdninger der støtter brugen af vold. Det andet projekt, »**Combating ethnic profiling practices: good practice guide**«, undersøger og fokuserer på positive initiativer — især initiativer, der involverer et partnerskab mellem flere instanser, og som har til formål at bekæmpe racisme, bistå ofre og forbedre Fællesskabets forbindelser med de relevante offentlige myndigheder. Projektet tager ligeledes sigte på at bidrage til indsatsen for et forbedret samarbejde i EU omkring indvandrings-, grænse- og toldkontrol. Derudover vil projektet støtte bestræbelserne på at fremme menneskerettighedsdimensionen i retshåndhævende myndigheders uddannelsesinitiativer ved navnlig at støtte Frontex' og Cepols bestræbelser på at sikre relevant uddannelse af politifolk o.l. og med hensyn til udvikling af demokratiske modforholdsregler i et multietnisk og mangfoldigt europæisk samfund. Endelig udgør »**Pilot media project**« et andet projekt til forbedring af datasammenligneligheden. Det vil undersøge, hvordan indvandrere og minoriteter fremstilles, ved at analysere indholdet af et udvalg af trykte medier i udvalgte medlemsstater og gå nærmere i dybden med, hvordan spørgsmål vedrørende mangfoldighed behandles. Der vil ligeledes i forbindelse med projektet blive udarbejdet relevant undervisningsmateriale til journalister.

Datasammenlignelighed

Et af formålene med undersøgelsesarbejdet er at forbedre sammenligneligheden af data mellem medlemsstaterne. Bestræbelserne for forbedringer omkring sammenlignelighed kan foregå på flere planer. For det første spiller de sammenlignende rapporter (f.eks. rapporten, der blev lanceret i anledning af homofobi og diskriminering på grundlag af seksuel orientering i EU) en rolle ved at kortlægge, hvilke data der findes i de forskellige medlemsstater, ved at identificere informationshuller, forklare årsagerne til, hvorfor ting ikke er sammenlignelige, trække på beskrivende, kvalitativt materiale til forklaring af forskelle i en national kontekst og virkningerne heraf for den eksisterende mangel på sammenlignelighed mellem data om diskriminering i medlemsstaterne.

For det andet udarbejder og gennemfører agenturet forskningsprojekter om forskellige aspekter af racisme og diskrimination med indbygget sammenlignelighed — dvs. ved brug af en fælles metodologi, som anvendes i de forskellige medlemsstater med det formål at producere data af sammenlignelig karakter om diskrimination. Et eksempel herpå er den undersøgelse, der blev iværksat om diskriminering og viktimisering i EU's medlemsstater, og som undersøger erfaringerne og holdningerne hos indvandrere og andre minoriteter.

For det tredje har agenturets rapporter ydet et bidrag til at skabe større opmærksomhed om behovet for konvergens i medlemsstaternes administrative procedurer, i de dataindsamlingsmetoder og definitioner, der anvendes i de forskellige medlemsstater, således at officielle data i sig selv kan blive mere sammenlignelige. FRA har ligeledes som led i denne proces arbejdet tæt sammen med organer som Eurostat og andre kompetente arbejdsgrupper i Kommissionen. Agenturets medarbejdere deltager fortsat i møder i Europa-Kommissionens arbejdsgruppe om indsamling af data til måling af omfanget og virkningerne af diskrimination og med referencegruppen for den europæiske håndbog om ligestillingsdata (European Handbook on Equality Data). Resultatet af sidstnævnte har været offentliggørelsen af »European Handbook on Equality Data« ([4]), som har gjort omfattende brug af FRA's dataindsamlingserfaringer for at skabe større opmærksomhed hos politikerne om behovet for bedre data.

Udarbejdelse af offentlige dokumentationsressourcer

FRA's opgave er i henhold til forordningen ([5]) at registrere og formidle resultater af forskning indberettet til agenturet af medlemsstater, EU-institutioner, samt fællesskabs- og EU-organer, -kontorer og -agenturer, forskningscentre, nationale organer, ikke-statslige organisationer, tredjelande og internationale organisationer, og navnlig af kompetente organer under Europarådet. De deraf følgende dokumentationsaktiviteter fokuserede i 2007 på opdatering, videreudvikling og tekniske forbedringer af agenturets InfoBase (en stor database, der indeholder data og oplysninger for alle EU's medlemsstater om etnisk diskrimination inden for beskæftigelse, uddannelse og boligforhold samt relevante retsakter), og på at give et overblik over situationen og statistiske data — hvor sådanne findes — i relation til racistisk motiveret kriminalitet og vold. InfoBase indeholder ligeledes en sammenfatning af initiativer (et udvalg af projekter med det formål at bekæmpe diskrimination gennem praktiske handlinger) samt et unikt datasæt af domstolsafgørelser (et udvalg af vigtige nationale afgørelser/sager i forbindelse med diskriminationslovgivningen).

([4]) European Handbook on Equality Data: *Why and how to build a national knowledge base on equality and discrimination on the grounds of racial and ethnic origin, religion and belief, disability, age and sexual orientation* (Den europæiske håndbog om ligestillingsdata: Hvorfor og hvordan opbygges en national vidensbase om lighed og diskrimination på grundlag af race og etnisk herkomst, religion og tro, invaliditet, alder og seksuel orientering). Europa-Kommissionen/Det finske arbejdsministerium, 2007.

([5]) Forordningens artikel 4, stk. 1, litra a).

Støtte til effektive politikker mod racisme og fremme af grundlæggende rettigheder

Agenturets arbejde med at udforme de politiske retningslinjer fortsatte i 2007 med at fokusere på racisme, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed. Overgangen fra et organ, der beskæftiger sig med racisme, til et organ, der leverer rådgivning om mere overordnede emner vedrørende grundlæggende rettigheder, vil ske gradvist.

Til agenturets nye opgaver hører oprettelse af netværk og samarbejdsmekanismer, der vil sætte det i stand til at målrette sine bidrag til politikker så effektivt som muligt. De første to møder i den nye gruppe af nationale forbindelsesofficerer blev afholdt. Desuden skulle samarbejdet med Europa-Kommissionens tjenestegrene udvides, og der skulle skabes kontakter til de nye strukturer i Europarådet. I forbindelse med samarbejdet med civilsamfundet og de første møder med nationale menneskerettighedsorganisationer om de emner, som agenturet beskæftiger sig med (se nedenfor under samarbejde og oplysningsaktiviteter), begyndte FRA at indsamle forslag til arbejdet omkring fremtidige politikker, der skal danne grundlag for emner i det årlige arbejdsprogram med relation til prioriterede tematiske områder.

Agenturets arbejde med at udforme retningslinjer for politikker blev primært rettet mod strukturer i EU, navnlig Europa-Parlamentet, Europa-Kommissionen samt Regionsudvalget. Agenturets årsberetning og resultaterne af dets forskning satte fokus på en lang række emner, der har forbindelse med racelighedsdirektivet, situationen for romaer og omrejsende folk, de muslimske samfund, racistisk motiveret kriminalitet og det strafferetslige system, med medierne og med spørgsmål i forbindelse med kulturel mangfoldighed samt behovet for en mere sammenhængende og koordineret indsats fra de nationale regeringer. Agenturet fulgte derfor op på disse emner i en EU-sammenhæng.

Agenturet fortsatte samarbejdet med Regionsudvalget via netværket af lokalsamfund (LCN). LCN er et netværk bestående af Regionsudvalget og politikere og embedsmænd fra byerne , Antwerpen (BE), Bradford (UK), Genk (BE), Mannheim (DE), Nantes (FR), Rotterdam (NL), Sheffield (UK), Torino (I) og Århus (DK). I 2007 lå LCN's primære fokus på samhørighed og håndtering af de muslimske samfunds behov.

Ud over samarbejdet inden for EU videreførte agenturet sit samarbejde med Europarådet og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE). Dette samarbejde fokuserede på spørgsmål i relation til diskrimination af romaer og omrejsende folk, racistisk motiveret kriminalitet og politiindsatsen samt islamofobi. Agenturets deltagelse i mellemstatslige og tværinstitutionelle møder sikrer, at aktioner og aktiviteter om fælles problemer koordineres, så overlapninger undgås,

at der tilstræbes merværdi, og at aktiviteterne er mere sammenhængende både strategisk og med hensyn til prioritering.

Agenturets indsats er synlig, når den citeres i forskellige dokumenter fra EU's institutioner og nationalregeringer, men den kan også være med til at forme politikker allerede på udviklingsstadiet. Virkningen af agenturets arbejde kan ses i en bredere sammenhæng i udviklingen af dataindsamling som et element i de nationale regeringers udformning af politikker, brugen af agenturets data med henblik på at træffe politiske valg og forskellige aktørers udveksling af god praksis og initiativer, som agenturet har identificeret gennem sine aktiviteter med henblik på at støtte tiltag og initiativer.

Samarbejde med EU-institutioner, medlemsstater og andre interessenter

Samarbejde med Europa-Parlamentet (EP)

En af agenturets vigtigste opgaver er at yde ekspertise og rådgivning til Europa-Parlamentet, Rådet og Europa-Kommissionen om spørgsmål, der ligger inden for dets mandat. FRA deltog i adskillige offentlige høringer og udvalgsmøder i EP og bidrog til udkast til rapporter. EUMC/FRA's rapporter blev hyppigt citeret i relevante EP-beslutninger.

Agenturet ydede ekspertbidrag til en rapport, der dannede grundlag for en EP-beslutning om anvendelsen af racelighedsdirektivet (2000/43/EF). FRA leverede information til den ansvarlige ordfører i EP om opmærksomhedsskabende initiativer og retspraksis i relation til direktivet. I EP's beslutning blev der refereret til agenturets konklusioner, og medlemsstaterne blev opfordret til at indsamle og levere »relevante, pålidelige og sammenlignelige data« til FRA ([6]).

FRA leverede ligeledes et skriftligt ekspertbidrag til EP's udtalelse om Rådets rammebeslutning om bekæmpelse af visse former for, og tilkendegivelser af, racisme og fremmedhad ved hjælp af straffelovgivningen. Med reference til agenturets arbejde vedtog Europa-Parlamentet på eget initiativ en rapport, der opfordrede Rådet til at opnå enighed om den foreslåede rammeafgørelse ([7]). FRA stillede med en af hovedtalerne på Europa-Parlamentets høring herom.

Agenturet blev opfordret til at fremlægge sin »Rapport om racisme og fremmedhad i EU's medlemsstater« for Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender. FRA fokuserede på de aktuelle tendenser og udvikling

([6]) Europa-Parlamentets beslutning af 27.9.2007 om anvendelsen af Rådets direktiv 2000/43/EF af 29.6.2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (2007/2094(INI)). http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0422+0+DOC+XML+V0//EN&language=DA

([7]) Europa-Parlamentets henstilling af 21.6.2007 til Rådet om udviklingen i forhandlingerne om en rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad (2007/2067(INI)). http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0285+0+DOC+XML+V0//DA&language=DA

med hensyn til bekæmpelse af racisme. Samtidig pegede det på behovet for at skabe øget opmærksomhed om antidiskriminationslovgivningen. Mødet var ligeledes en lejlighed til at introducere medlemmerne af FRA's forretningsudvalg for dette udvalg, der er agenturets vigtigste bindeled til EP.

Samarbejde med Europa-Kommissionen

Agenturet videreførte sit samarbejde med Europa-Kommissionen, primært på politikområderne retfærdighed, frihed og sikkerhed samt ikke-diskrimination. Det er involveret i det arbejde, som Kommissionen udfører med hensyn til romaer og omrejsende folk, og i udvikling af indikatorer og benchmarks til fremme af lighed og til bekæmpelse af racediskrimination.

Agenturet leverede et skriftligt indlæg til hvidbogen »Ethnic Minorities in the Labour Market, An Urgent Call for Better Social Inclusion« (etniske minoriteter på arbejdsmarkedet, en indtrængende appel om bedre social integration), der blev offentliggjort af Kommissionen i december 2007. Agenturet bidrog også med skriftlige kommentarer til redegørelser om romaer til gruppen af kommissærer for grundlæggende rettigheder. Agenturet deltog i møder i Europa-Kommissionens Rådgivende Gruppe om Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle, den tværtjenstlige gruppe om racisme og fremmedhad, den tværtjenstlige gruppe om romaer, ekspertgruppen om politikbehovene for data om kriminalitet og strafferetlig behandling heraf — GD JLS, underekspertgruppen om politikbehovene for data om menneskehandel og den uformelle kontaktgruppe af mellemstatslige organisationer og institutioner for spørgsmål vedrørende romaer, sintier og omrejsende folk. Agenturet afholdt ligeledes et høringsmøde med formanden for den højtstående gruppe for socialt dårligt stillede etniske minoriteter.

Agenturet fortsatte desuden sit samarbejde med Europa-Kommissionen i partnerskab med fællesskabsagenturer inden for rammerne af de regionale Euromed-aktiviteter og deltog i møder om medier og kulturel mangfoldighed. Møderne lå i forlængelse af konferencen **»Racism, Xenophobia and the Media: Towards respect and understanding of all religions and cultures«** (Racisme, fremmedhad og medierne: mod respekt og forståelse for alle religioner og kulturer), der blev arrangeret i fællesskab af agenturet, Europa-Kommissionen og den østrigske regering i maj 2006.

Samarbejde med Rådet og medlemsstaterne

Hver medlemsstat har udpeget en regeringsrepræsentant, der skal fungere som kontaktpunkt for agenturet i den pågældende medlemsstat (national forbindelsesofficer). Der blev afholdt to møder med de nationale forbindelsesofficerer med det formål at aftale vilkårene for det fremtidige samarbejde. Blandt andet kan den nationale forbindelsesofficer forelægge henstillinger om FRA's udkast til det årlige arbejdsprogram for agenturets direktør.

FRA deltog i november 2007 i et møde med Rådets arbejdsgruppe for anliggender vedrørende OSCE og Europarådet (COSCE). FRA, direktøren for OSCE's kontor for demokratiske institutioner og menneskerettigheder (ODIHR), Christian Strohal, og Europarådets kommissær for menneskerettigheder, Thomas Hammarberg, blev indbudt til at diskutere mulighederne for samarbejde.

Agenturet samarbejdede ligeledes med Den Europæiske Unions formandskaber, med Tyskland som formand i første halvdel af 2007 og Portugal i anden halvdel. Det deltog i en række af formandskabets arrangementer, f.eks. det europæiske ligestillingstopmøde (januar 2007), som lancerede »2007 — Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle«, hvor FRA var repræsenteret med en informationsstand.

FRA blev ligeledes inviteret til at deltage i Rådets møde (retlige og indre anliggender) i oktober 2007.

Samarbejde med mellemstatslige organisationer

Med afsæt i de relationer, der var blevet etableret af EUMC, fortsatte FRA med at samarbejde med mellemstatslige organisationer, som er aktive i kampen mod racisme, navnlig Europarådets *Commission against Racism and Intolerance* (ECRI), OSCE's *Office for Democratic Institutions and Human Rights* (ODIHR) samt FN's kontor for højkommissæren for menneskerettigheder (OHCHR). Selv om disse organisationer har forskelligt mandat, har de samme indfaldsvinkel til bekæmpelse af racisme. Der har siden 2004 være afholdt tværinstitutionelle møder med henblik på at kortlægge synergier, undgå dobbeltarbejde og gennemføre komplementære aktiviteter. Et sådant tværinstitutionelt møde blev afholdt i 2007.

Hovedområderne for FRA's tværinstitutionelle arbejde vedrørte: (1) informationsudveksling, (2) gensidig deltagelse i arrangementer, (3) krydskontrol af, og krydshenvisninger til, hinandens arbejde samt (4) fælles aktiviteter, f.eks. et fælles budskab til den internationale dag mod racediskrimination. I de seneste få år har dette tværinstitutionelle samarbejde bidraget til, at der er gennemført projekter og initiativer, der skal bistå staterne i deres indsats mod hadkriminalitet/racistisk motiveret kriminalitet, for politikker for romaer, og for udvikling af ressourcer til specifikke former for intolerance, som f.eks. antisemitisme og islamofobi. Agenturet har også intensiveret en fælles indsats, der skal sætte fokus på betydningen af en forbedret dataindsamling om racistisk motiveret kriminalitet og racelighed.

Samarbejde med Europarådet

FRA's samarbejde med Europarådet sker via dettes organer og er koncentreret om de aktiviteter, der vedrører menneskerettigheder og social samhørighed. Specielt skal nævnes samarbejdet med højkommissæren for menneskerettigheder, Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI), sekretariatet for rammekonventionen om beskyttelse af de nationale mindretal, Roma and Travel-

lers Division samt Experts' Committee on Roma, Gypsies and Travellers (MG-S-ROM). Desuden deltager agenturet i møder i European Roma and Travellers Forum under Europarådets auspicier. Agenturets politiske input er rettet mod politiske anbefalinger og rapporter udarbejdet af disse organer.

Agenturet deltog i et strategimøde med Europarådets højkommissær for menneskerettigheder. Formålet med mødet var at identificere de væsentligste menneskerettighedsproblemer i Europa og at sikre, at fokus for arbejdet med hensyn til menneskerettigheder fortsat er effektivt og relevant. Agenturet fortsætter med at afstemme sine oplysninger og politiske forslag med højkommissæren ved at stille input til rådighed om racisme, fremmedhad, antisemitisme og islamofobi i forbindelse med landebesøg og -rapporter.

FRA fortsatte sit samarbejde med Europarådets Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance gennem sine bidrag til dennes generelle politiske anbefaling (General Policy Recommendation) nr. 10 om bekæmpelse af racisme og racediskrimination i og gennem skoleundervisningen samt den generelle politiske anbefaling nr. 11 om bekæmpelse af racisme og racediskrimination inden for politiet. Agenturet leverede data og oplysninger til sekretariatet om rammekonventionen om beskyttelse af de nationale mindretal og deltog i 2007 som observatør i møder i *Working Group on Human Rights in a Multicultural Society* (Arbejdsgruppen om menneskerettigheder i et multikulturelt samfund).

Samarbejde med Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE)

Agenturet var fortsat involveret i OSCE's arbejde vedrørende tolerance og ikke-diskrimination. I juni stillede FRA med en hovedtaler på OSCE's High-Level Conference on Combating Discrimination and Promoting Mutual Respect and Understanding (konference på højt niveau om bekæmpelse af diskrimination og fremme af gensidig respekt og forståelse), der blev afholdt i Bukarest. Han gav en præsentation af de retshåndhævende myndigheders og dataindsamlingens rolle i bekæmpelsen af hadkriminalitet. FRA deltog ligeledes i en civilsamfundsarbejdsgruppe under det forberedende ngo-møde. I oktober 2007 blev FRA inviteret af det spanske OECD-formandskab til at deltage i dets konference om intolerance og diskrimination mod muslimer. Agenturet præsenterede nogle konklusioner fra sin rapport *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia* (Muslimer i Den Europæiske Union: diskrimination og islamofobi) (december 2006).

FRA arbejdede også aktivt sammen med EU-medlemsstaternes delegationer ved OSCE. Agenturets arbejde citeres hyppigt i udtalelser fra EU ved OSCE-konferencer og -møder. Sammen med den portugisiske delegation ved OSCE arrangerede FRA en paneldebat om sit arbejde og mandat på OSCE's møde om gennemførelse af den menneskelige dimension i september 2007. Det gennemførte ligeledes en paneldebat om »gennemførelsen af politikker om roma, sinti og omrejsende folk« sammen med ODIHR's knudepunkt vedrørende roma- og sinti-spørgsmål og Europarådets *Roma and Travellers Division.*

Samarbejde med De Forenede Nationer (FN)

På invitation af Europa-Kommissionens delegation i de internationale organisationer i Genève gav FRA en præsentation af sit mandat til FN's mellemstatslige gruppe om den effektive gennemførelse af Durbanerklæringen og -handlingsprogrammet. Præsentationen understregede, at racisme og fremmedhad fortsat hører til agenturets væsentligste problemområder inden for dets bredere mandat.

Doudou Diène, FN's særlige udsending om nutidige former for racisme, racediskrimination, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed (Special Rapporteur on Contemporary Forms of Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and related Intolerance), aflagde agenturet besøg i april 2007. Mødet havde til formål at udveksle idéer om de globale udfordringer fra racisme og fremmedhad. Agenturet har også spillet en aktiv rolle i arbejdet i UNESCO's europæiske koalition af byer mod racisme og blev medlem af dennes styregruppe.

Udformning af politikker i relation til specifikke spørgsmål

Muslimske samfundsgrupper

Der blev fra december 2000 til juni 2001 gennemført et projekt med det formål at indsamle og sammenligne forskellige byers strategier for antidiskrimination på grundlag af religion. Det omhandlede god praksis, som har bidraget til at skabe større tolerance og lige behandling på grundlag af religion inden for væsentlige områder af samfundslivet, såsom beskæftigelse, offentlige tjenester og uddannelse. Et yderligere resultat af dette projekt var oprettelsen af netværk af lokalsamfund (LCN) blandt de involverede byer sammen med Regionsudvalget. Der blev i 2007 afholdt en række LCN-møder med det formål at udarbejde en rapport med eksempler på lokale initiativer, der beskæftiger sig med muslimske samfundsgruppers behov.

Nantes (Frankrig) blev nyt medlem af LCN, og Mannheim var vært for et LCN-møde, hvor man diskuterede en ajourføring og udvidelse af oplysningerne til den nye rapport.

Romasamfund

FRA's fokus på arbejdet vedrørende romaer og omrejsende folk dækker to områder: For det første drejede arbejdet sig om romakvinder og deres adgang til offentlig sundhedspleje og tjenester i forbindelse hermed, og for det andet omfattede det spørgsmålet om lige adgang og behandling inden for den offentlige uddannelsessektor med fokus på diskrimination og segregering.

Arbejdet omkring romakvinder fortsatte med fokus på kønsrelaterede forskelle. FRA afholdt en rundbordskonference med romakvindernes internatio-

nale netværk (IRWN) og fællesinitiativet for romakvinder i Stockholm. Agenturet undersøgte muligheden for at inddrage sundhedsaspektet, således at situationen for romabørn og børns rettigheder kunne tages med. FRA tilskyndede til romakvinders deltagelse i den internationale konference »*Amare glasura ashunde* — Our voices heard: Romani Women's Rights Conference«, i Stockholm den 3.-4. december 2007. Konferencen var tilrettelagt af FRA, Europarådet og den svenske regering i fællesskab med fokus på diskussion og udveksling af god praksis vedrørende adgang til offentlige sundhedsydelser og bekæmpelse af menneskehandel. For agenturet lå konferencen i logisk forlængelse af publikationen *Breaking the Barriers: Romani women and access to public health care* (romakvinder og adgang til offentlig sundhedspleje: nedbrydning af barrierer), som var et resultat af en fælles indsats fra EUMC, Europarådet og OSCE's højkommissær for nationale minoriteter i 2003.

Agenturet tilrettelagde et fælles arrangement sammen med Europarådet og OSCE i anledning af OSCE's møde i Warszawa om gennemførelse af den menneskelige dimension. Denne paneldebat fokuserede på behovet for at fremskynde gennemførelsen af en politik om romaer. Agenturet deltog ligeledes i et koordineringsmøde i den uformelle kontaktgruppe af mellemstatslige organisationer og institutioner for spørgsmål vedrørende romaer, sintier og omvandrende folk, der blev indkaldt af EU-formandskabet.

Andet arbejde

Som reaktion på anmodninger fra agenturets interessenter lod Agenturet udforme tematiske debatoplæg om diskrimination inden for boligområdet, børns rettigheder, migration og positiv særbehandling. Oplæggene vil enten gøde jorden for en afdækning af centrale problemer på disse politikområder eller tjene som korte introduktioner til emnet og danne afsæt for politiske reaktioner.

Samarbejde og oplysningsaktiviteter

Fokus i 2007 var på etablering af nye relationer med interessenter og en omlægning af agenturet i retning af rådgivning og indsamling af relevante oplysninger om og forslag til spørgsmål vedrørende grundlæggende rettigheder, der kan indgå som aktiviteter i agenturets årlige arbejdsprogram. Dette mål skulle nås, samtidig med at agenturets flerårige ramme endnu ikke var blevet vedtaget ved udgangen af 2007. Forberedelsen til oprettelsen af platformen for grundlæggende rettigheder (FRP) stillede agenturet over for store udfordringer, og agenturet igangsatte en række høringer med civilsamfundet, både fysisk og online via dets websted. Efter planen skal FRP oprettes i 2008. Agenturet indledte processen med at tage kontakt til nationale menneskerettighedsinstitutioner og til fællesskabsagenturer og -organer, der begge er vigtige elementer i agenturets arkitektur.

Den vigtigste oplysningsaktivitet var knyttet til Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle. Emnet gav agenturet chancen for at samle nøgleelementer af den del af dets arbejde, der vedrører ungdom, og fremme dets relationer med værtsbyen. Agenturet anskuede også begge elementer som en støtte til EU's bredere kommunikationsmålsætning, nemlig at bringe EU tættere på sine borgere og påvise relevansen af EU's arbejde på meget mere lokalt plan.

Samarbejde med civilsamfundet

FRA fortsatte med at styrke samarbejdet med civilsamfundets organisationer. Agenturet indledte i april — kort tid efter dets start — en række offentlige høringer om sit samarbejde med civilsamfundet. Høringerne blev afholdt i tidsrummet fra april til december. Formålet var at modtage input til udarbejdelsen af en forstærket strategi for civilsamfundet for agenturet i almindelighed og for oprettelsen af en platform for grundlæggende rettigheder i særdeleshed.

Høringerne blev afholdt under forskellige former. Den vigtigste del var en åben onlinehøring, hvor respondenterne blev bedt om at udfylde et spørgeskema. Spørgeskemaet, der findes på engelsk, fransk og tysk, var udformet til at indsamle holdninger og synspunkter fra alle interesserede aktører fra civilsamfundet. Høringen blev offentliggjort på FRA's websted, og den blev annonceret i FRA's bulletin. Derudover blev der sendt en direkte e-post-»spot« til de af civilsamfundets organisationer, der står opført på FRA's forsendelseslister. Der indgik i alt 87 besvarelser. Onlinehøringerne fandt sted ved to lejligheder: fra den 18. april til den 18. maj og fra den 3. oktober til den 3. november 2007. Samtlige indlæg blev lagt ud på FRA's websted.

De øvrige indlæg i høringen kom under to ekspertmøder i juni og juli i Wien af udvalgte ikke-statslige organisationer (ngo'er) og på en åben rådgivende konference i Bruxelles i december af interesserede aktører i civilsamfundet. Formå-

let med de to ekspertmøder var at indsamle holdninger og synspunkter fra europæiske organisationer, der har solid ekspertise i, og mangeårig erfaring med, at stå for europæiske netværk af aktører fra civilsamfundet på forskellige områder af grundlæggende rettigheder.

Den europæiske rundbordskonference

Den europæiske rundbordskonference fandt sted i slutningen af oktober i Lissabon med det portugisiske EU-formandskab som vært. Emnet for rundbordskonferencen var »Lige adgang til uddannelse og beskæftigelse for unge med indvandrerbaggrund«. Arrangementet samlede mere end 80 repræsentanter for civilsamfundet, regeringer og internationale og europæiske organisationer.

FRA's deltagelse i arrangementer i civilsamfundet

FRA's medarbejdere deltog i flere arrangementer i civilsamfundet i en række medlemsstater, dels for at præsentere FRA, dets mandat og aktuelle status med hensyn til oprettelse af agenturets nye strukturer, dels for at høre civilsamfundets aktørers synspunkter med hensyn til udformning af mulige former for samarbejde mellem FRA og civilsamfundet.

Samarbejde med Fællesskabets agenturer og andre

Agenturet videreudviklede sit samarbejde med Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound) gennem møder, gensidige invitationer til arrangementer og informationsudveksling. Samarbejdet med Eurofound ses meget som et pilotprojekt for agenturets samarbejde med andre EU-agenturer inden for rammerne af dets flerårige ramme.

FRA deltog i et møde med det europæiske koordineringsudvalg af nationale menneskerettighedsorganisationer i Dublin, der havde den irske nationale menneskerettighedskommission (*National Human Rights Commission*) som vært. Agenturet drøftede sammen med repræsentanterne for nationale menneskerettighedsorganisationer spørgsmål af fælles interesse, mulige samarbejdsområder og input til agenturets årlige arbejdsprogram.

Bevidstgørelse

Agenturet bidrog med en række aktiviteter til Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle (2007).

Agenturet søsatte i samarbejde med byen Wien og Wiens uddannelsesstyrelse et ungdomsarrangement, der skulle bevidstgøre unge i forhold til målsætningerne for det europæiske år. Under mottoet »chanchen=gleich« (lige chancer)

deltog ca. 2 000 skoleelever i FRA's »mangfoldighedsdag« den 14. november i Wien. Lokale ngo'er, skoler og europæiske institutioner i Wien havde arbejdet sammen med FRA for at forberede et stærkt interaktivt program til de unge deltagere.

Med sit fortsatte fokus på unge arrangerede agenturet to videokonferencer med Yad Vashem fra Israel for unge i Wien for at give dem mulighed for at mødes direkte med overlevende fra holocaust og således forøge bevidstheden om den generelle lære, der kan drages af holocaust, set i relation til kampen mod racisme, antisemitisme og fremmedhad i dag. Samarbejdet med Yad Vashem var et af resultaterne af agenturets deltagelse i Europa-Kommissionens seminarer om racisme, fremmedhad og antisemitisme sammen med Israel. Agenturet deltog i Det Internationale Samarbejde til Fordel for Holocaust-forskning og -erindring i rollen som observatør og fortsatte med at indhente kommentarer fra relevante interessenter til projektet om »Uddannelse i Grundlæggende Rettigheder i Den Europæiske Union«. Dette projekt har til formål at undersøge undervisningen i holocaust i det bredere perspektiv af en sammenlignende analyse af bestemmelser og aktiviteter for undervisning i grundlæggende rettigheder i EU. Dette projekt vil blive afsluttet i 2008.

Endelig offentliggjorde agenturet i 2007 sin første publikation om oplysningsaktiviteter specifikt rettet mod unge. **S'cool Agenda** er en kalender med centrale datoer, der har forbindelse med forhold vedrørende racisme og kulturel mangfoldighed med oplysninger om lige behandling og diskrimination på grundlag af seksuel orientering, religion eller tro, alder og handicap. Kalenderen skal skabe større opmærksomhed blandt unge om racisme, fremmedhad og antisemitisme og diskrimination af forskellige årsager samt om betydningen af respekt for, og tolerance over for, forskellige kulturer og religion. S'cool-kalenderen var uhyre populær blandt unge i EU og i andre lande, og der blev bestilt over 10 000 eksemplarer.

Information og kommunikation til offentligheden

Lancering af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder

En stor del af arbejdet omkring information og kommunikation til offentligheden havde fokus på lanceringen af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder den 1. marts i Wien. Med støtte fra Europa-Kommissionen og den østrigske regering blev indvielsesprogrammet udarbejdet inden for tidsrammen til medier, gæster og offentligheden. Med hensyn til informationsmaterialet til offentligheden måtte agenturet sikre, at webstedet og støttematerialet — f.eks. forordningen, et ark med spørgsmål og svar, et faktablad, pressemateriale og tekst til webstedet — lå klar den 1. marts.

»Equal Voices« og »FRA Bulletin«

Equal Voices er FRA's tidsskrift om aktuelle emner, der vedrører agenturets mandat. I 2007 offentliggjorde FRA to numre: (1) om forskellige former for kønsdiskrimination, som kvinder udsættes for *(Equality and discrimination through the gender lens)*, og (2) om selve lanceringen af FRA. Dette sidste nummer beskæftigede sig med indvielsen af agenturet og indeholdt taler af Kommissionens formand, José Manuel Barroso, den østrigske kansler, Alfred Gusenbauer, og mange andre. Det præsenterede synspunkter om agenturets mulige indflydelse på Europarådet, civilsamfundet, ligestillingsorganer samt nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Agenturet udgav seks numre af *FRA Bulletin.* Dette elektroniske nyhedsbrev giver et øjebliksbillede af FRA's igangværende arbejde, relevante udviklingstendenser i EU og internationalt samt en opdatering af situationen i medlemsstaterne med hensyn til racisme, fremmedhad og emner i forbindelse hermed.

Samarbejde med medierne

Med det sigte at kommunikere resultaterne af arbejdet ud til et bredere publikum udsendte agenturet adskillige pressemeddelelser og besvarede mange henvendelser fra journalister over hele Europa. Mange ting var oprindeligt fokuseret om indvielsen af agenturet i marts. Agenturets arbejde bestod i starten af at dokumentere sin fortsatte indsats i kampen mod racisme, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed, og mod diskrimination på grundlag af seksuel orientering og for børns rettigheder, som krævet af Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen. Dette skete, samtidigt med at medierne havde en forventning om, at agenturet straks efter sin lancering i marts ville gå i gang med nye aktivitetsområder inden for grundlæggende rettigheder. Ved at forsyne pressen med objektive og pålidelige oplysninger søger agenturet at støtte en præcis formidling om forhold, der ligger inden for dets mandat.

Desuden fortsatte FRA sin støtte til CIVIS Europe Media Prize for Integration and Cultural Diversity, der tildeles radio- og fjernsynsprogrammer, der fremmer multikulturel sameksistens og interkulturel forståelse i EU. Denne mediepris er et af midlerne til fremme af god praksis i medierne.

Med henblik på at opnå en vedvarende indflydelse på mediernes rapportering støttede agenturet desuden Den Europæiske Radiounion (EBU) ved at udforme værktøjer til journalister om kulturel mangfoldighed. Disse værktøjer blev præsenteret på den europæiske mediekonference i november 2007 om indvandring og integration, tilrettelagt af France Télévision, og vil blive offentliggjort i begyndelsen af 2008. De kombinerer praktiske elementer (checklister, referencer) med vejledning om god praksis, der frit kan benyttes, og som der kan tages ved lære af.

FRA's websted (http://fra.europa.eu)

I 2007 viste webstedet sig at være effektivt i formidlingen af publikationer og rapporter udarbejdet af FRA og det tidligere EUMC. Webstedet havde gennemsnitligt 54 246 besøgende om måneden og i alt 650 949 besøgende over hele året. I 2007 var der en stigning på 75 % i antallet af besøgende på FRA's websted i forhold til de i alt 371 200 besøgende i 2006.

FRA påbegyndte i 2007 et projekt, der skulle relancere dets websted. Dette projekt har til formål at give webstedet en større ansigtsløftning, en forbedret funktionalitet og større tilgængelighed. Projektet vil fortsætte i 2008.

Som statistikken over downloads (se bilag) viser, var der en fortsat stor interesse for agenturets arbejde omkring muslimske samfund og islamofobi. Dette afspejles i agenturets fortsatte engagement i dette spørgsmål enten gennem dets egne aktiviteter eller i partnerskab med nøgleorganisationer. Agenturets årsberetning om situationen vedrørende de forhold, der ligger inden for dets mandat, er fortsat et centralt dokument, der skal skabe opmærksomhed om disse forhold og anvise måder at håndtere dem på. Det andet fokusområde var agenturets kalender for unge, »S'cool agenda«, som blev bestilt i knap 7 000 eksemplarer inden for en måned — en helt ny målgruppe for agenturet.

BILAG

Ledelsesstruktur og personale

Bestyrelsen

Agenturets bestyrelse vedtager, som planlægnings- og overvågningsorgan ([8]), FRA's årlige arbejdsprogram i overensstemmelse med den flerårige ramme på grundlag af et udkast forelagt af agenturets direktør, efter at Kommissionen og det videnskabelige udvalg har afgivet udtalelse herom. Bestyrelsen vedtager desuden FRA's budget, udnævner direktøren og det videnskabelige udvalg og godkender årsrapporterne. I 2007 afholdt bestyrelsen, der blev udnævnt i juni, to møder.

FRA's bestyrelse består af personer med passende erfaring inden for ledelse af offentlige eller private organisationer og desuden med viden inden for området grundlæggende rettigheder. Hver medlemsstat udpeger en uafhængig person med store ansvarsområder inden for ledelse af en uafhængig national menneskerettighedsorganisation eller af andre offentlige eller private organisationer, en uafhængig person udpeges af Rådet, og Kommissionen udpeger to repræsentanter.

FRA's bestyrelse pr. 4. marts 2008

Medlemmer		
Medlemsstat	**Medlem**	**Suppleant**
Belgique/België (BE)	Jozef De Witte	Edouard Delruelle
България (BG)	Emil Konstantinov	Irena Ilieva
Česká republika (CZ)	Jitka Seitlová	Filip Glotzmann
Danmark (DK)	Claus Gulmann	Linda Nielsen
Deutschland (DE)	Heidrun Merk	Eckart Klein
Eesti (EE)	Nele Parrest	Tanel Mätlik
Éire/Ireland (IE)	Anastasia Crickley (formand)	Rory O'Donnell
Ελλάδα (EL)	Linos-Alexandros Sicilianos	Sophia Koukoulis-Spiliotopoulos
España (ES)	Gema Martín Muñoz	*Endnu ikke udnævnt*
France (FR)	Jean-Marie Coulon	Philippe Mettoux
Italia (IT)	Elena Paciotti	Marina Calloni
Κύπρος/Kıbrıs (CY)	Christos Clerides	Xenis Xenofontos
Latvija (LV)	Ilze Brands Kehris	Martins Mits
Lietuva (LT)	Gintaras Švedas	Stasys Šedbaras

([8]) Forordningens artikel 12, stk. 6.

Medlemsstat	Medlem	Suppleant
Luxemburg (LU)	Victor Weitzel	Patrick Kinsch
Magyarország (HU)	Gábor Halmai	András Kádár
Malta (MT)	Austin G. Bencini	Stefan Frendo
Nederland (NL)	Jenny E. Goldschmidt	Jan Gerco Cornelis Wiebenga
Österreich (AT)	Hannes Tretter (Vice-Chairperson)	Christian Strohal
Polska (PL)	Maciej Dybowski	*Endnu ikke udnævnt*
Portugal (PT)	Rui Pires	*Endnu ikke udnævnt*
România (RO)	*Endnu ikke udnævnt*	Simina Tănăsescu
Slovenija (SI)	Blaž Ivanc	Janez Kranjc
Slovensko (SK)	Beata Oláhová	*Endnu ikke udnævnt*
Suomi/Finland (FI)	Mikko Puumalainen	Ulla Katarina Frostell
Sverige (SE)	Anna-Karin Lundin	Christina Johnsson
United Kingdom (UK)	Marie Staunton	Sarah Cooke
Europarådet	Guy De Vel	Rudolf Bindig
Europa-Kommissionen	Francisco Fonseca Morillo	Stefan Olsson
Europa-Kommissionen	Emmanuel Crabit	José Alegre Seoane

Forretningsudvalget

Bestyrelsen bistås af forretningsudvalget ([9]), der afholdt tre møder i 2007. Forretningsudvalget består af formanden og næstformanden for bestyrelsen, to andre medlemmer af bestyrelsen, der er valgt af denne, og en af repræsentanterne for Kommissionen. Den person, som Europarådet udpeger til bestyrelsen, kan deltage i forretningsudvalgets møder. Forretningsudvalget indkaldes af formanden, når det er nødvendigt for at forberede bestyrelsens beslutninger og bistå og rådgive direktøren.

Medlemmerne af FRA's forretningsudvalg

Formand	Anastasia Crickley /Irland/
Næstformand	Hannes Tretter /Østrig/
Medlem — bestyrelsen	Elena Paciotti /Italien/
Medlem — Europarådet	Guy De Vel
Medlem — Kommissionen	Francisco Fonseca Morillo
Medlem — bestyrelsen	Ilze Brands Kehris /Letland/

([9]) Forordningens artikel 13, stk. 1.

Direktøren

FRA ledes af en direktør, der udnævnes af bestyrelsen. I overensstemmelse med forordningens artikel 15, stk. 4, er direktøren ansvarlig for:

- udførelse af agenturets opgaver, navnlig udarbejdelse og offentliggørelse af agenturets rapporter, undersøgelser osv., i samarbejde med det videnskabelige udvalg
- udarbejdelse og gennemførelse af agenturets årlige arbejdsprogram
- alle personaleanliggender og den daglige ledelse
- gennemførelse af agenturets budget
- gennemførelse af effektive overvågnings- og evalueringsprocedurer vedrørende agenturets resultater samt aflæggelse af beretning over for bestyrelsen om resultaterne af denne overvågning
- samarbejde med nationale forbindelsesofficerer
- samarbejde med civilsamfundet, bl.a. koordinering af platformen for grundlæggende rettigheder.

Direktøren er ansvarlig over for bestyrelsen og deltager i bestyrelsens og forretningsudvalgets møder.

FRA's personale

Agenturet rekrutterer sit personale, som er omfattet af de forordninger og regler, der gælder for tjenestemænd og andre ansatte ved De Europæiske Fællesskaber, fra hele EU. Agenturet blev i 2007 ledet først af Beate Winkler, og senere af Constantinos Manolopoulos som fungerende direktør indtil udnævnelsen af den endelige direktør.

I 2007 gav agenturet for første gang mulighed for, at unge studerende kunne opnå praktisk arbejdserfaring på dets aktivitetsområder gennem en omfattende lønnet praktikantordning. 9 praktikanter afsluttede deres praktikantophold den 31. juli og yderligere 9 den 29. februar 2007. Yderligere 15 praktikanter startede i perioden fra marts 2008 til juli 2008. Tilbagemeldingerne fra både vejledere og praktikanter viser, at ordningen er meget vellykket.

Ledelsesdiagrammet var ved årets slutning følgende:

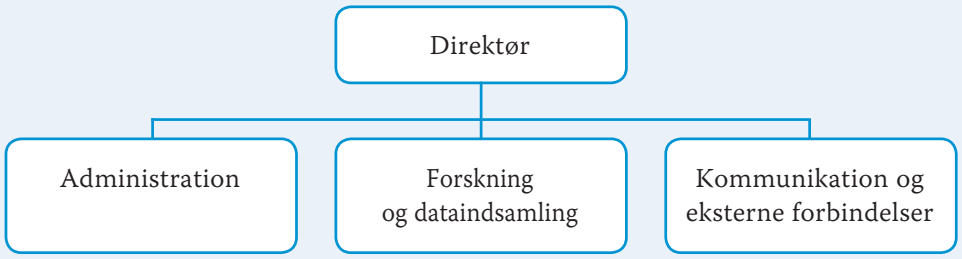

FRA's stillingsfortegnelse omfattede i 2007 46 midlertidigt ansatte (TA). Der blev i 2007 to stillinger ledige. Ansættelsesproceduren for den ene af disse stillinger blev afsluttet i marts 2008, og den anden forventes at blive afsluttet i løbet af anden halvdel af 2008.

Udviklingen i antallet af midlertidigt ansatte

	2007		2006	
	December	Januar	December	Januar
AD ([10])	13	15	15	15
AST	21	20	20	20
I alt	**34**	**35**	**35**	**35**

Der blev igangsat 11 ansættelsesprocedurer i 2007 med henblik på udarbejdelse af reservelister for ansættelse af kontraktansatte (CA). Dette vil nedbringe antallet af midlertidigt ansatte. 9 af disse 11 ansættelsesprocedurer er afsluttet. Desuden pågår der en ansættelsesprocedure for en TA-stilling.

([10]) AD: Administrator; AST: Assistent.

Kønssammensætning (inkl. TA og CA)

	ALDER					I alt for hvert køn
KØN	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Kvinder	1	15	2	1	0	19
Mænd	0	9	6	5	0	20
I alt pr. aldersgruppe	**1**	**24**	**8**	**6**	**0**	**39**

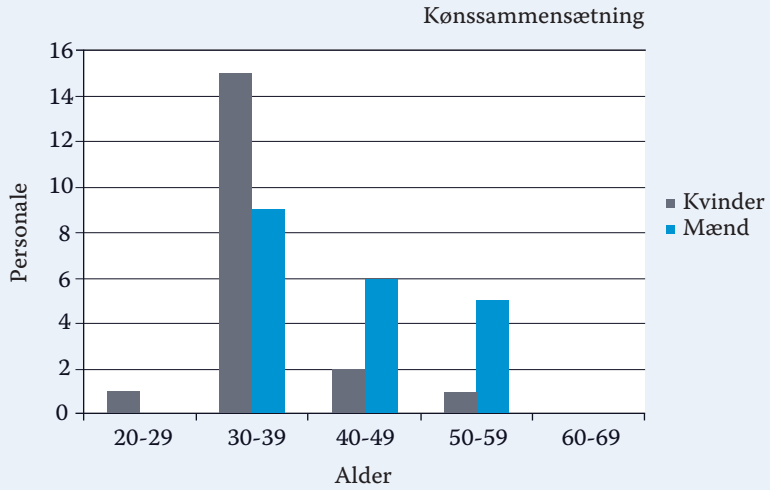

Kønssammensætning (inkl. TA og CA)

	NATIONALITET													
KØN	AT	BG	BE	CZ	DE	FI	FR	UK	EL	IT	LU	PT	RO	I alt
Kvinder	8	1	0	1	2	1	2	1	1	1	0	0	1	19
Mænd	3	0	1	0	4	0	0	4	5	1	1	1	0	20
I alt	**11**	**1**	**1**	**1**	**6**	**1**	**2**	**5**	**6**	**2**	**1**	**1**	**1**	**39**

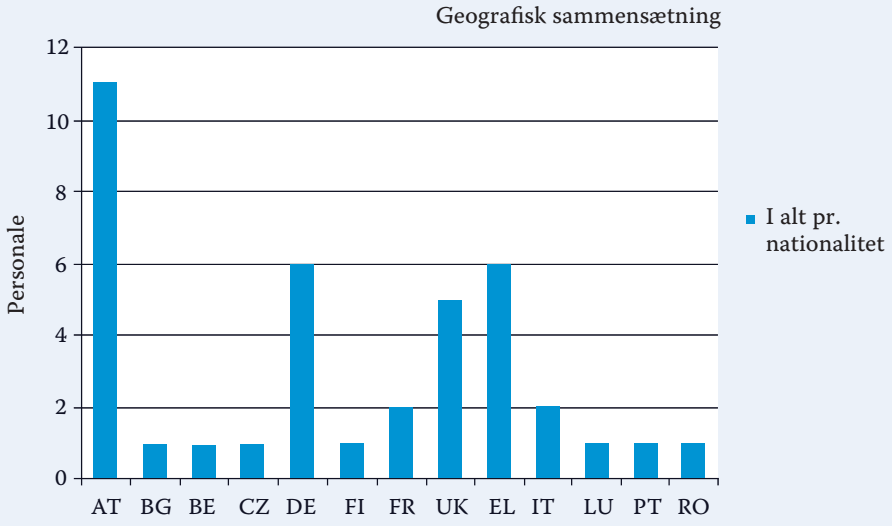

Finanser og regnskaber

Indtægter

EUMC's indtægter udgøres af tilskuddet fra Det Europæiske Fællesskabs almindelige budget. Tilskuddet fra EU til agenturet udgjorde 14 000 000 EUR. FRA modtog i 2007 yderligere 281 093 EUR under Phare Raxenprojekterne ud over de 483 908 EUR, der allerede blev modtaget i 2006 med henblik på at støtte EU's udvidelsesproces.

Agenturets finansielle og menneskelige ressourcer vil gradvist blive udvidet i løbet af de kommende år. Europa-Kommissionens vejledende finansielle planlægning for FRA fra 2007 til 2012 ser således ud:

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Budget, i mio. EUR	14	15	17	20	20	22

Udgifter

I 2007 steg den samlede anvendelse af de bevilgede midler (dvs. midler betalt i 2007 plus bevillinger, der fremføres i 2007) med 4 % i 2007, svarende til 98 % af de samlede bevillinger. Desuden steg andelen af disponerede bevillinger under Afsnit III med 6 %, hvilket afspejler FRA's fortsatte fokus på forbedret budgetgennemførelse.

Budgetgennemførelsen for 2007 (tal i EUR)

	Oprindeligt budget (*)	Endeligt budget (**)	Betalt i 2007	Fremført i 2008	Procentsats (***)
Afsnit I (personale)	3 838 500	4 880 000	3 902 307	109 660	98,22 %
Afsnit II (bygninger, udstyr og diverse driftsudgifter)	751 500	2 531 000	750 233	1 586 610	98,41 %
Afsnit III (driftsudgifter)	4 386 000	6 589 000	1 809 704	5 620 555	98,54 %
I alt	**8 976 000**	**14 000 000**	**6 462 584**	**7 316 825**	**98,42 %**
Phare Raxen projekter (****)	—	281 093	392 295	133 784	
Tilsammen	**8 976 000**	**14 281 093**	**6 854 879**	**7 450 609**	

(*) Som introduceret ved årets begyndelse.

(**) Som ændret ved udgangen af året efter de krævede omallokeringer.

(***) *(Betalt i 2007 + fremført i 2007)/Endeligt budget.*

(****) *Flerårige bevillinger — 2007-betalinger består af beløb modtaget i foregående regnskabsår.*

FRA's udkast til balance pr. 31. december 2007

AKTIVER	EUR 2007	EUR 2006
A. ANLÆGSAKTIVER		
Immaterielle anlægsaktiver	109 324	83 678
Materielle anlægsaktiver	333 108	387 745
Investeringer	—	—
Lån	—	—
Langfristet forhåndsfinansiering	—	—
Langfristede tilgodehavender	—	—
SAMLEDE ANLÆGSAKTIVER	**442 432**	**471 423**
B. OMSÆTNINGSAKTIVER		
Værdipapirer	—	—
Kortfristet forhåndsfinansiering	—	70 000
Kortfristede tilgodehavender	291 067	452 883
Kortfristede investeringer	—	—
Likvider	8 195 805	2 287 953
SAMLEDE OMSÆTNINGSAKTIVER	**8 486 872**	**2 810 836**
SAMLEDE AKTIVER	**8 929 304**	**3 282 260**
FORPLIGTELSER		
C. LANGFRISTEDE FORPLIGTELSER		
Personaleydelser	—	—
Hensættelser til risici og forpligtelser	—	—
Finansielle forpligtelser	—	—
Øvrige langfristede forpligtelser	—	—
SAMLEDE LANGFRISTEDE FORPLIGTELSER	**—**	**—**
D. KORTFRISTEDE FORPLIGTELSER		
Personaleydelser	—	—
Hensættelser til risici og forpligtelser	48 373	47 552
Finansielle forpligtelser	—	—
Kreditorer	1 588 052	1 534 837
SAMLEDE KORTFRISTEDE FORPLIGTELSER	**1 636 425**	**1 582 389**
SAMLEDE FORPLIGTELSER	**1 636 425**	**1 582 389**
E. NETTOAKTIVER / NETTOFORPLIGTELSER	**7 292 879**	**1 699 871**
Reserver	—	—
Akkumuleret resultat	7 292 879	1 699 871
Minoritetsinteresse	—	—
SAMLEDE NETTOAKTIVER / NETTOFORPLIGTELSER	**7 292 879**	**1 699 871**

Publikationer 2007

Rapport om racisme og fremmedhad i EU's medlemsstater

Rapporten beskæftiger sig med udviklingen inden for racisme og fremmedhad i EU's medlemsstater i 2006. Den fremlægger oplysninger og data på fem tematiske områder: retlige anliggender, beskæftigelse, uddannelse, boligforhold samt racistisk vold og kriminalitet. Der finder i henhold til data fra Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) fortsat forskelsbehandling sted på beskæftigelses-, bolig- og uddannelsesområdet. Tallene for racistisk vold i 2005 og 2006 steg i en række EU-lande. Selv om der er flere tegn på, at EU's antidiskriminationslovgivning slår positivt igennem, savner ofre for diskrimination fortsat viden om de nye regler. Dette er nogle af hovedkonklusionerne fra rapporten, der blev fremlagt for Europa-Parlamentet den 27. august 2007.

Trends and Developments 1997-2005: Combating Ethnic and Racial Discrimination and Promoting Equality in the European Union (Tendenser og udviklinger 1997-2005: bekæmpelse af etnisk og racebaseret diskrimination og fremme af lighed i Den Europæiske Union)

Denne publikation sammenfatter og analyserer relevante data og oplysninger, der er indsamlet af Raxen siden 2000. Den giver et præcist overblik over tendenserne over flere år i racismebekæmpelsen i EU og undersøger udviklingen omkring racisme og diskrimination i forbindelse hermed for perioden fra 1997 til 2005. Den gør status over udviklingen inden for EU's og medlemsstaternes initiativer til bekæmpelse af disse fænomener.

Årsberetning 2007 — FRA's aktiviteter i 2007

Denne beretning gennemgår agenturets aktiviteter i 2007.

Data collection and research activities on racism and xenophobia by the EUMC (2000-2006): Lessons learned for the EU Fundamental Rights Agency (EUMC's dataindsamlings- og forskningsaktiviteter om racisme og fremmedhad (2000-2006): konklusioner for Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder)

Denne publikation kom i stand på baggrund af, at agenturet skulle fortsætte sit arbejde omkring racisme og fremmedhad, samtidigt med at det udvidede sine aktiviteter til nye områder inden for grundlæggende rettigheder. Det er derfor på sin plads at reflektere kritisk over de metoder, der tidligere er brugt med hensyn til dataindsamlings- og forskningsaktiviteter, at beskrive udviklingen i EUMC's arbejde siden 2000 og at forholde sig kritisk til, hvordan disse teknikker og metoder har bidraget til bestræbelserne for datapålidelighed og -sammenlignelighed med det formål at forbedre metoder for dataindsamling i fremtiden. Det skal understreges,

at dette dokument ikke er et strategioplæg og udelukkende er baseret på EUMC's erfaringer. Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder vil gennemgå dataindsamlings- og forskningsmetoderne i overensstemmelse med dets specifikke behov.

Immigrants and political participation: Background, theory, and empirical suggestions (Indvandrere og politisk deltagelse: baggrund, teori, og empiriske forslag)

Dette dokument diskuterer politisk deltagelse i relation til indvandrere. Med udgangspunkt i en historisk oversigt undersøger dokumentet, hvorfor indvandrere stemmer, og diskuterer en lang række forhold vedrørende metoder i forbindelse med politisk deltagelse blandt indvandrere med det formål at opstille nogle empiriske observationer, idet det gennemgår eksempler på lokalt og praktisk niveau, der måske har været med til at fremme indvandreres politiske deltagelse.

Briefing Note on the Anti-Discrimination Directives and Diversity Management (notat om antidiskriminationsdirektiverne og håndtering af mangfoldighed)

Denne publikation er et notat udarbejdet på foranledning af Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender. Det blev fremlagt på Europa-Parlamentets høring om udviklingen på ligestillings- og ikke-diskriminationsområdet i Den Europæiske Union i november 2007.

Briefing Note on the Framework Decision on combating racism and xenophobia (notat om rammeafgørelsen om bekæmpelse af racisme og fremmedhad)

Denne publikation er et notat udarbejdet på foranledning af Europa-Parlamentets Udvalg om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender. Den blev fremlagt på den relevante høring i Europa-Parlamentet i marts 2007.

Tidsskriftet »Equal Voices«

Tidsskriftet *Equal Voices* udgives normalt tre gange om året og omfatter dybdeborende artikler og historier med analyser, ny forskning, undersøgelser, ekspertinput og strategier for succesfuld integration. I 2007 offentliggjorde agenturet kun to numre på grund af personalemæssige begrænsninger. Nummer 22 fra december 2007 »**Equality and discrimination through the gender lens**« gennemgår de vigtigste spørgsmål vedrørende multidiskrimination med udgangspunkt i et interview med Louise Arbour, FN's menneskerettighedshøjkommissær. Nummer 21 »**EU launches new Agency for Fundamental Rights**«, offentliggjort i oktober 2007, beskæftiger sig med åbningen af FRA i Wien og følgevirkningerne heraf.

»FRA Bulletin« og foldere

FRA Bulletin giver et situationsbillede af, hvad der findes af oplysninger om de områder, der vedrører agenturets mandat. Formålet er at holde læserne orienteret om udviklingen på centrale politikområder og om initiativer, der vedrører FRA's mandat, i alle EU's medlemsstater, EU-institutioner og -organer og i internationale organisationer og civilsamfundet. Nyhedsbrevet offentliggøres i elektronisk format seks gange om året på engelsk, fransk og tysk. I 2007 offentliggjorde FRA 6 nyhedsbreve (nr. 01/2007-marts 2007, nr. 02/2007-maj 2007, nr. 03/2007-juli 2007, nr. 04/2007-august 2007, nr. 05/2007-oktober 2007, nr. 06/2007-november 2007). Disse numre blev udsendt pr. e-post til individuelle adresser i EU-organer, medlemsstaternes regeringer og i ngo'er.

Alle publikationer kan downloades fra FRA's websted *www.fra.europa.eu* eller rekvireres gratis hos FRA på *information@FRA.europa.eu*

Arrangementer og møder arrangeret af eller sammen med FRA i 2007

Januar

26. januar	**Østrigsk national rundbordskonference om udvidelsen af EUMC's mandat til Agenturet for Grundlæggende Rettigheder**: Wien (Østrig) Tilrettelagt sammen med det østrigske medlem af EUMC's bestyrelse og den østrigske forbundskanslers kontor, Ludwig Boltzmann-instituttet og EUMC

Februar

28. februar	**27. møde i EUMC's bestyrelse** (ekstraordinær generalforsamling): Wien (Østrig) **46. møde i forretningsudvalget**: Wien (Østrig)

Marts

1. marts 2007	**Lancering af Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA)**: Wien (Østrig) Støttet af Republikken Østrigs forbundskansler, Republikken Østrigs forbundsministerium for europæiske og internationale anliggender samt byen Wien. **1. midlertidige bestyrelse i Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA)**: Wien (Østrig)

April

16. april	**Videokonference tilrettelagt i samarbejde med Yad Vashem**: Wien (Østrig)
19.-20. april	Møde i Raxens nationale knudepunkter 2007: Wien (Østrig)

Maj

11. maj	**1. møde i taskforcen for FRA's midlertidige bestyrelse:** Wien (Østrig)
30. maj	**2. møde i taskforcen for FRA's midlertidige bestyrelse:** Wien (Østrig)

Juni

11.-12. juni	**Seminar om racelighedsdirektivet: »Promoting awareness of Community rules against racial discrimination« (fremme af kendskabet til fællesskabsreglerne om racediskrimination)**: Zagreb (Kroatien)

25.-26. juni	**Seminar om racelighedsdirektivet: »Promoting awareness of Community rules against racial discrimination« (fremme af kendskabet til fællesskabsreglerne om racediskrimination)**: Istanbul (Tyrkiet)
25. juni	**3. møde i taskforcen for FRA's midlertidige bestyrelse:** Wien (Østrig)

Juli

12.-13. juli	**Første møde i FRA's bestyrelse**: Wien (Østrig)
16.-17. juli	**Møde blandt FRA's nationale forbindelsesofficerer**: Wien (Østrig)

September

21. september:	**1. møde i FRA's forretningsudvalg**: Wien (Østrig)
26. september:	**OSCE's møde om gennemførelse af den menneskelige dimension — »Implementation of policies on Roma, Sinti and Travellers« (**gennemførelsen af politikker om roma, sinti og omrejsende folk): Warszawa (Polen) Fælles paneldebat i OSCE ODIHR's knudepunkt vedrørende roma- og sintianliggender, Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) og Europarådets Roma and Travellers Division
27.-28. september	**FRA's rundbordskonference med netværket af lokalsamfund**: Mannheim (Tyskland)

Oktober

15.-16. oktober	**Møde af FRA's nationale forbindelsesofficerer**: Wien (Østrig)
22. oktober	**2. møde i FRA's forretningsudvalg**: Wien (Østrig)
22.-23. oktober	**2. møde i FRA's bestyrelse**: Wien (Østrig)
29.-30. oktober	**FRA's europæiske rundbordskonference**: Lissabon (Portugal) Lige adgang til uddannelse og beskæftigelse for unge med indvandrerbaggrund

November

14. november	**FRA's mangfoldighedsdag (Tag der Vielfalt)**: Wien (Østrig)

December

10.-11. december	**FRA's rådgivende konference af interesserede aktører i civilsamfundet om oprettelse af platformen for grundlæggende rettigheder:** Bruxelles (Belgien) Panel- og plenumdiskussioner med organisationer i

civilsamfundet på nationalt, europæisk og internationalt plan. Tilbagemeldingerne fra konferencen blev indarbejdet i rapporten for høringerne i 2007 vedrørende oprettelsen af platformen for grundlæggende rettigheder og, mere generelt, samarbejdet mellem agenturet og civilsamfundet.

Arrangementer og møder i 2007 med deltagelse af FRA

April

8. april	**International romadag**

Maj

10. maj	**Konference: CIVIS-Preisverleihung 2007** (CIVIS-prisuddeling 2007) Berlin (Tyskland)

November

28.-29. november	**Konference: »Towards a European Strategy against Violence in Sport« (mod en europæisk strategi mod vold inden for sport):** Bruxelles (Belgien)

December

2. december	**FRA's rundbordskonference med netværk af romakvinder,** Stockholm (Sverige)
3.-4. december	**»Amare glasura ashunde — Our voices heard: Romani Women's Rights Conference« (konference om roma-kvinders rettigheder)**, Stockholm (Sverige)

De mest downloadede FRA-publikationer i 2007

Titel	Udgivet	Downloadet
Muslimer i Den Europæiske Union: Diskrimination og islamofobi	Dec. 2006	154 454
Rapport om racisme og fremmedhad i EU's medlemsstater	Aug. 2007	150 178
Årsberetning for 2006 — Del 2 (Annual Report 2006 – Part 2)	Nov. 2006	90 605
Opfattelser af diskrimination og islamofobi: Stemmer fra medlemmer af muslimske samfund i Den Europæiske Union	Dec. 2006	27 294
Romaer og travellers i det offentlige uddannelsessystem (Roma and Travellers in Public Education)	Maj 2006	20 334
Kulturel mangfoldighed og mainstreaming inden for beskæftigelse	Aug. 2005	17 993
Konsekvenserne af bombeangrebene i London den 7. juli 2005 for de muslimske samfund i EU	Nov. 2005	17 768
Migranter, minoriteter og uddannelse	Jan. 2005	17 594
Tendenser og udviklinger: Bekæmpelse af etnisk og racebaseret diskrimination og fremme af lighed i Den Europæiske Union	Juli 2007	16 711
Kortfattet oversigt over situationen i Den Europæiske Union 2001-2005	Maj 2006, opdateret i dec. 2006	12 503
Migranters erfaringer med racisme og diskrimination i EU	Maj 2006	8 610
Programfolder	Okt. 2007	8 529
Flertallets holdninger til minoriteter (rapport 1-4)	Mar. 2005	7 563
Årsberetning 2005 — Sammendrag	Nov. 2005	7 509
Årsberetning 2007 — FRA's aktiviteter i 2007	Juli 2007	7 062
Equal Voices	Juni 2005	6 755
S'Cool Agenda	Nov. 2007	6 741
Migranter, minoriteter og boligforhold	Jan. 2006	5 107
Årsberetning 2005 — Del 2	Nov. 2005	4 933
Kampen mod antisemitisme og islamofobi: Samling af samfund (europæiske rundbordsmøder)	Jan. 2005	4 393
Migranter, minoriteter og beskæftigelse	Nov. 2003	4 084
Racistisk vold i 15 EU-medlemsstater	Juni 2006	4 046
Migranter, minoriteter og lovgivning	Maj 2002	2 257
AS arbejdsdefinitioner	Mar. 2005	1 902
Årsberetning 2006 — Sammendrag	Nov. 2006	1 649
Manifesteringer af antisemitisme i EU 2002-2003	Jan. 2005	1 277
Sammendrag af flertallets holdninger til minoriteter	Mar. 2005	865
Politiets indsats i forhold til racistisk kriminalitet og vold (september 2005)	Sep. 2005	305

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder

Aktiviteter i 2007

Design & Typesetting: red hot 'n' cool, Wien

2009 — 44 s. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9192-221-5

Mange oplysninger om Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder findes på internettet. De kan findes via FRA's websted (http://fra.europa.eu).

Hvordan får man fat i publikationer fra EU

Publikationer til salg:

- Via EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu)
- Hos boghandleren; oplys titel, forlag og/eller ISBN-nummer
- Ved at kontakte et af vores salgssteder direkte. Adresser, telefonnumre osv. findes på følgende webadresse: http://bookshop.europa.eu, eller send en fax til +352 2929-42758 med anmodning om kontaktoplysninger.

Gratis publikationer:

- Via EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu)
- Hos Europa-Kommissionens repræsentationer eller delegationer. Adresser, telefonnumre osv. findes på følgende webadresse: http://ec.europa.eu, eller send en fax til +352 2929-42758 med anmodning om kontaktoplysninger.

TK-AE-08-001-DA-C

FRA — Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder
Schwarzenbergplatz 11, 1040 Wien, ØSTRIG
Tlf. +43 158030-0
Fax +43 158030-693
E-post: information@fra.europa.eu
http://fra.europa.eu

Publikationskontoret
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-9192-221-5
9 789291 922215